

МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ ЗАГАЛЬНООСВІТЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Пліш І. В.

Анотація. У статті розкрито особливості інформаційного навчального середовища управління якістю освіти загальноосвітніх навчальних закладів. Зроблено висновки, що створення інформаційного навчального середовища в загальноосвітніх навчальних закладах сприяє оперативному й ефективному прийняттю управлінських рішень. Покращення якості освіти за використання інформаційно-комунікаційні технологій пов'язується, у першу чергу, із забезпеченням рентабельності організації управління, відповідності результатів навчальної діяльності затвердженим стандартам.

Ключові слова: навчання, управління, інформаційно-комунікаційні технології, якість, інформаційне освітнє середовище, школа, учитель, навчально-виховний процес.

В Україні якість освіти проголошено національним пріоритетом, передумовою безпеки держави, гарантією додержання міжнародних норм і вимог щодо реалізації права громадян на освіту, що відображено в основних положеннях Конституції України, Національній доктрині розвитку освіти, Законах України «Про освіту» і «Про загальну середню освіту» та інших державних документах. Нині якісна освіта розглядається як один з індикаторів високої якості життя, інструмент соціальної і культурної злагоди й економічного зростання. Міжнародне співтовариство хвилюють питання якісної освіти з проєкцією на набуття молоддю життєвих компетентностей, її успішне входження в сучасне суспільство. Створення рівних можливостей для дітей і молоді у здобутті якісної освіти певною мірою залежить від стратегії управління галуззю освіти на регіональному рівні і підготовки нової генерації керівників середніх загальноосвітніх навчальних закладів.

Управління якістю освіти є головним завданням менеджменту освіти, управління всіма складниками поліструктурної системи, якою є будь-який навчальний заклад [6, 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні розробленню нових моделей і методів управління шкільною освітою, зокрема її якістю, використанню нових інструментів і технологій контролю якості навчального процесу приділяється певна увага. У галузі використання ІКТ у навчально-виховному процесі накопичено значний науковий потенціал — роботи В.Ю. Бикова, В.П. Беспалька, А.Ф. Верляня, А.М. Гуржія, М.І. Жалдака, Л.А. Карташової, А.П. Кудіна, В.В. Лапінського, Ю.І. Машбиця, Н.В. Морзе, Ю.І. Машбиця, В.М. Монахова, О.В. Співаковського, О.М. Спіріна та ін.

Незважаючи на досить вагомні результати наукових пошуків, здобуті результати не отримали форми цілісного узагальнення в контексті наукового обґрунтування наукових підходів до використання ІКТ в управлінні якістю освіти ЗНЗ і підтверджує недостатній ступінь розробленості предмета нашого дослідження — інформаційно-комунікаційні техноло-

гії і засоби управління якістю освіти в загальноосвітніх навчальних закладах.

Формулювання мети статті (постановка завдання).

Можна констатувати наявність потреби в удосконаленні форм, методів та засобів управління діяльністю загальноосвітніх навчальних закладів, пошуку шляхів подолання недоліків, розроблювання та впровадження нових підходів як до оцінювання рівня навчальних досягнень учнів, так і до визначення ефективності діяльності навчального закладу в цілому, удосконалення відповідних моніторингових процедур.

У цілому під покращенням якості освіти розуміється застосування, на всіх рівнях управління ЗНЗ, ІКТ-заходів (методів, засобів, форм), спрямованих на підвищення ефективності й результативності різних видів діяльності: навчальної, методичної та виховної. Створення інформаційного навчального середовища в ЗНЗ має сприяти оперативному й ефективному прийняттю управлінських рішень. Покращення якості освіти за використання ІКТ пов'язується, у першу чергу, із забезпеченням рентабельності організації управління, відповідності результатів навчальної діяльності затвердженим стандартам [1, 3, 4, 5].

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління якістю освіти спирається на процесуальний і результативний аспекти.

Процесуальний аспект відображає діяльність адміністрації ЗНЗ щодо створення умов, спрямованих на забезпечення якості навчально-виховного процесу.

Результативний аспект відображає досягнення очікуваних результатів, які розкриваються в якості отриманих знань, умінь, навичок учнів, рівня їх вихованості, позитивній динаміці їхнього особистісного розвитку.

Первинними організаційно-педагогічними умовами підвищення якості освіти в ЗНЗ, за використання ІКТ в управлінні, визнано: активне залучення вчительського складу до використання ІКТ в діяльності ЗНЗ; охоплення ІКТ всіх аспектів діяльності ЗНЗ; орієнтація на ціль, яку узгоджено з усіма учасниками навчально-виховного процесу; оперативне внесення змін у діяльність ЗНЗ — як результат систематично-

го неперервного управління ЗНЗ; створення умов для мобільного оперування фінансами ЗНЗ.

Нині перед керівниками ЗНЗ постає завдання організувати діяльність ЗНЗ на такому рівні, щоб забезпечити всі умови для особистісного становлення учня, розвитку його творчого потенціалу, умови повноцінного життєвого процесу, психічного комфорту, ефективність навчання. Для розв'язання поставлених завдань підходити до організації навчально-виховного процесу потрібно з баченням перспективи інноваційної навчальної діяльності, тобто перспективи розроблення, розповсюдження та застосування освітніх інновацій [2, 8, 10].

Освітні інновації — це вперше створені, удосконалені або застосовані дидактичні, виховні, управлінські системи та їхні компоненти, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності. У системі впровадження інноваційних технологій (у нашому дослідженні — ІКТ) у ЗНЗ пропонується виділити три етапи: підготовчий, основний і підсумковий.

1. Завданням підготовчого етапу є формування в учителів розуміння змісту ІКТ, ознайомлення з нормативно-правовою базою для їх впровадження, ознайомлення з напрацьованим досвідом їх використання, відбір технологій, які можуть бути реально втілені в ЗНЗ. Однією з головних вимог до організації підготовчого етапу є врахування психофізіологічних особливостей і можливостей пе-

дагогічного колективу, особливостей регіональних умов.

2. Основний етап упровадження ІКТ передбачає інноваційну діяльність на всіх площинах діяльності ЗНЗ. У зв'язку з цим найважливішою метою директора ЗНЗ стає забезпечення якісного підготовчого етапу, відповідності форм і методів навчання і виховання розробленій інновації в управлінні.

3. Підсумковий етап передбачає застосування ефективних методів і прийомів моніторингу навчання і виховання — визначення якості засвоєння навчальних предметів, формування якостей особистості учнів.

Упровадження ІКТ в управління ЗНЗ — це новий підхід до організації навчально-виховного процесу ЗНЗ, який забезпечує якісне, ефективне навчання, зорієнтоване на формування особистості кожного учня. Якість навчання залежить від: цілей, які стоять перед ЗНЗ; досягнутих результатів. Необхідною складовою пропонованого інформаційного навчального середовища (ІНС), є обладнання, використовуване для забезпечення якості навчального процесу.

Не менш важливою є складова середовища, якою опосередковано зміст навчання й управління процесом навчання, тобто електронні засоби навчального призначення (ЕЗНП), до яких відносять програмні засоби навчального призначення, електронні бази даних з відповідним наповненням (бібліотеки електронної наочно-

ті, електронні довідники і словники тощо) [1, 2, 8, 10].

Автором розроблено і пропонується модель динамічного і відкритого інформаційного навчального середовища, яке складається з взаємопов'язаних підсистем (рис. 1): змістово-технологічної; формування змісту навчання; відбір і використання у навчально-виховному процесі педагогічних технологій; управління якістю освіти; технічна підтримка функціонування ІНС; технології вимірювання навчальних досягнень учнів; інтелектуальна складова ІНС.

Серед засобів ІКТ, які використовуються в управлінні якістю освіти в ЗНЗ можна виокремити такі: електронна система реєстрації відвідування учнями ЗНЗ, електронний щоденник; електронні засоби навчального призначення; Skype, органайзер (планування і підтримка навчального процесу); локальна мережа ЗНЗ; Інтернет; сайт Освітньо-виховного комплексу приватна гімназія «Апогей» <http://apogey.school-site.kiev.ua/> (розташування навчально-методичних і дидактичних матеріалів, відомостей про діяльність навчального закладу, організація зворотного зв'язку між адміністрацією, співробітниками, учнями та батьками тощо) [9].

З'ясовано механізми, які сприяють ефективності управління якістю освіти за використання ІКТ: формування взаємозв'язків між складовими інформаційного навчального середовища; визначення ефективності використовуваних засобів ІКТ з метою їх удосконалення, вилучення чи додавання; активне впровадження неперервного контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з метою коригування змісту навчання, відбору форм, методів і засобів навчання та коригування управлінської діяльності; залучення учнів до проектної діяльності; впровадження елементів дистанційного навчання для підтримки неперервності навчання учнів (за виникнення нестандартних ситуацій); організація Веб-уроків і Веб-консультацій.

Зазначене дозволяє виокремити підсистему управління якістю

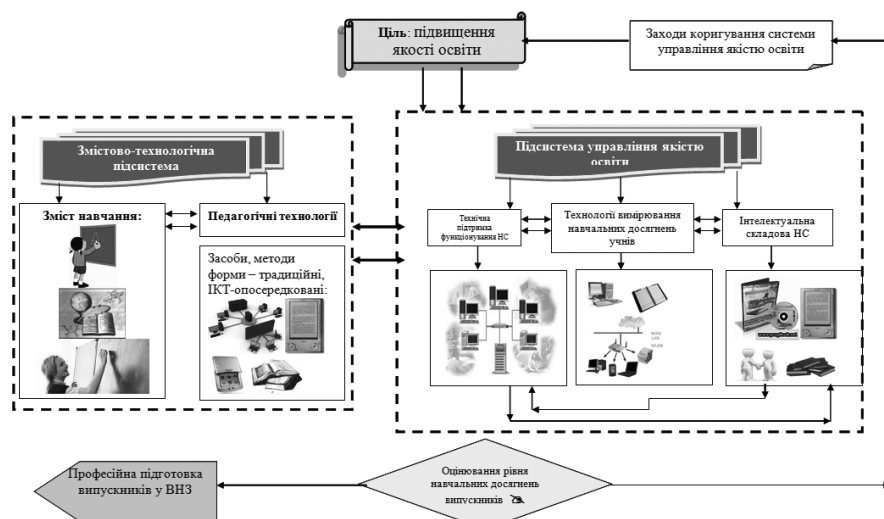

Рис. 1. Модель динамічного та відкритого інформаційного навчального середовища ЗНЗ

освіти як окрему динамічну систему, яка складається з взаємопов'язаних модулів (рис. 2):

- головний модуль — організація функцій зв'язку з іншими модулями;
- права доступу — визначення прав доступу користувача;
- адміністрування — контроль за системою, визначення прав кожного користувача щодо роботи з певним модулем;
- підтримка зв'язку — підтримка зв'язків користувачів у локальній мережі й Інтернеті;
- пошук інформації — засоби пошуку інформації в локальній мережі й Інтернеті;
- діловодство — підтримка документообігу навчального закладу;
- органайзер (планування і підтримка навчального процесу) — розклад, розподіл педагогічного навантаження; календар подій, годинник, списки призначених завдань, електронний щоденник.

Висновки. Підвищення якості освіти в ЗНЗ може бути досягнуто шляхом педагогічно доцільного і науково-обґрунтованого впровадження у навчально-виховний процес моделі використання інформаційно-комунікаційних технологій управління якістю освіти на основі сформованого динамічного і відкритого інформаційного навчального середовища.

★ ★ ★

Плиш І.В. Модель інформаційної середовища управління якістю середовища освіти загальноосвітніх навчальних закладів

Анотація. В статті раскрыты особенности информационной образовательной среды управления качеством образования общеобразовательных учебных заведений. Сделаны выводы, что оперативному и эффективному принятию управленческих решений способствует создание информационной образовательной среды в общеобразовательных учебных заведениях. Улучшение качества образования с использованием информационно-коммуникационных технологий связывается, в первую очередь, с обеспечением рентабельности организации управления, соответствия результатов учебной деятельности утвержденным стандартам.

Ключевые слова: обучение, управление, информационно-коммуникационные технологии, качество, информационная образовательная среда, школа, учитель, учебный процесс.

★ ★ ★

Plish V. Iryna. The model of information education environment for the quality education management of the general educational institutions

The article deals with the peculiarities of information education environment for the quality education management in the general education establishments. The summaries done in the article underline that the effective management decision making process influence on the informational environment of the general education establishments. The improvement of education quality by the use of information and communication technolo-

gies depends on the education management in accordance with the education standards achievement results.

Key words: education, management, informational and communicational technologies, quality, informational education environment, school, teacher, education process.

Список використаних джерел

1. Авдулов А.Н. Контуры информационного общества: монография / А.Н. Авдулов, А.М. Кулькин // РАН. ИНИОН. Центр науч.-информ. исслед. по науке, образованию и технологиям. — М., 2005. — 162 с.
2. Андрущенко В.П. Засоби дистанційного електронного навчання і педагогічні технології / В.П. Андрущенко, А.П. Кудін // Вісн. акад. дистанц. освіти. — 2004. — №2. — С. 2—5.
3. Биков В.Ю. Навчальне середовище сучасних педагогічних систем // Професійна освіта: педагогіка і психологія / В.Ю. Биков; за ред.: І. Зязюна, Н. Нічкало, Т. Левовицького, І. Вільш // Україно-польський журнал. — Вид. IV. — Чехостхова: Вид-во Вищої Педагогічної Школи у Чехостхові, 2004. — С. 59—80.
4. Биков В.Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем / В.Ю. Биков, Ю.О. Жук // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць / за ред. Л.Л. Товажнянського, О.Г. Романовського. — Х.: НТУ «ХП», 2003. — Вип. 1 (5). — С. 64—77.
5. Гуржій А.М. Основні підсумки виконання Державної програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку в Україні / А.М. Гуржій // Наука та наукознавство. — 2006. — №3. — С. 7—10.
6. Жебровський Б.М. Формування професійної готовності директора школи до управління якістю освіти: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Б.М. Жебровський / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. — К., 2002. — 20 с.
7. Кісіль М.В. Моніторинг як складова системи управління якістю вищої освіти / М.В. Кісіль // Розвиток публічного адміністрування на засадах менеджменту: Європейський контекст: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. — Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. — С. 188—190.
8. Лапінський В.В. Електронні засоби навчання: чи сповна вони виконують свою місію у сучасній школі // Освіта. — 2009. — №46—47. — С. 8.
9. Освітньо-виховний комплекс приватна гімназія «Апогей» / Сторінка гімназії «Апогей» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://apogey.school-site.kiev.ua/menu/>.
10. Співаковський О.В. Робоче місце вчителя в сучасній інформаційній системі управління навчальним процесом / О.В. Співаковський, М.С. Львов, В.С. Круглик // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. — Серія №2. Комп'ютерно орієнтовані системи навчання: зб. наук. праць / Редкол. — К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. — 2005. — №3 (10). — 380 с.

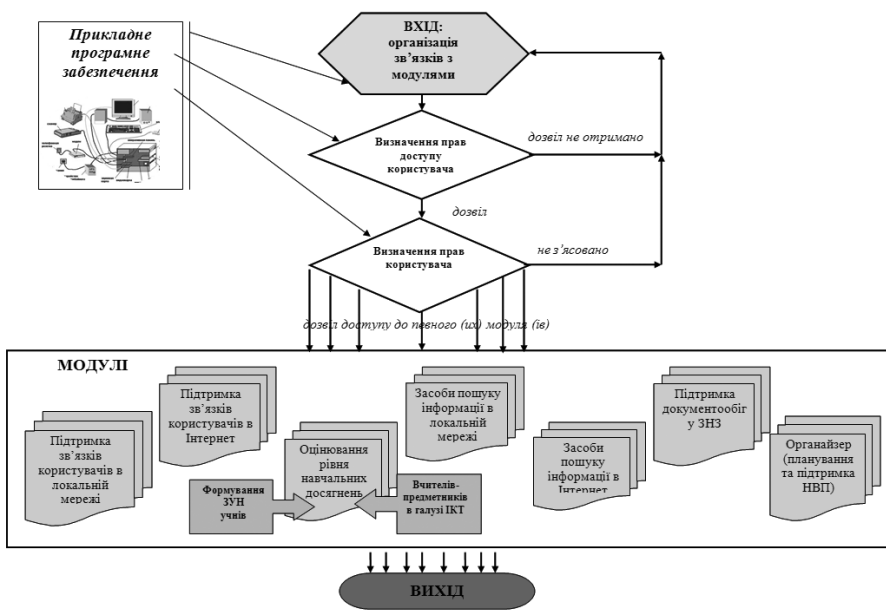

Рис. 2